

Блажко Оксана
магістрантка
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ТВОРЧА СПАДЩИНА Є. ГРЕБІНКИ: ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

Серед тих, хто слідом за І. Котляревським утверджував українську мову як мову самобутньої національної культури, хто закладав основи нової української літератури, почесне місце належить Євгенові Гребінці. Художня спадщина Євгена Гребінки досить розмаїта, але найціннішу частину її становлять байкарські твори, які відіграли важливу роль у процесі становлення нової української літератури на засадах реалізму й народності [6].

Аналіз стану дослідження питань сучасних рецепцій свідчить про постійну увагу вчених різних галузей знань до питань творчості Євгена Гребінки на теоретичному й практичному рівнях. У працях Задорожної Л., Зубкова Є., Кирилюка Є., Кознарського Т., Перевертень Н., Самойленко Г., Супронюк О., Цибанової О., Шандри В., Шпак В. розглядаються окремі аспекти творчості українського письменника на загальному тлі літературного процесу. Аналіз наукових праць показує, що проблема вивчення творчості Є. Гребінки набуває нової якості в сучасних умовах навіть на світовому рівні [1].

Як прозаїк Гребінка не мав таланту першорядного митця, не піднявся у своїх творах до узагальнюючої сили реалізму Гоголя, до заперечення самодержавно-кріпосницького укладу. Проте кращі його повісті й оповідання сорокових років, позначені викривальними тенденціями, сповнені гуманістичного співчуття до «маленької людини», активно сприяли утвердженню «гоголівського начала» в літературі [2, с. 243].

Тогочасна дійсність частково знайшла своє правдиве відбиття в повісті Гребінки в образах-типах деспотичного і розбещеного поміщика Хоми Хомича, нещасного і затурканого дрібного чиновника Пьорушкіна, хабарника і бюрократа начальника канцелярії, жалюгідного скнари Канчукевича, нахаби і гульвіси Подмьоткіна, спритного шахрая Прибиткевича та багатьох інших. І хоча Гребінці не вдалося створити класично узагальнених образів «мертвих душ», проте все-таки на характеристиці його героїв позначається і спостережливість, і гумор автора, у змальованих письменником образах втілений ряд вдало вихоплених з дійсності рис [1].

Значний вплив на формування Гребінки як майбутнього письменника мала його активна участь у літературному житті гімназичної молоді. Як відомо, в гімназії ще в роки навчання в ній Гоголя існував літературний гурток, де жваво обговорювались нові твори письменників, а також власні твори учнів, зокрема майбутніх літераторів – М. Гоголя, Н. Кукольника, В. Любич-Романовича, М. Прокоповича та ін. Останнім часом творчість Є. Гребінки краще вивчається та запам'ятовується з використанням інноваційних методик у тому числі комп'ютерних технологій (електронні засоби навчального призначення, онлайн-ресурси, масові відкриті онлайн-курси тощо) [4, с. 47].

Ліричні поезії Гребінки, до написання яких він звертався, можна сказати, епізодично, випадково, не відіграли помітної ролі у розвитку українського літературного процесу. Для нас вони становлять інтерес піше в плані розуміння суті провідних тенденцій української літератури першої половини XIX ст. Найвизначніше місце в поетичному доробку Євгена Гребінки українською мовою, як і взагалі в усій його художній спадщині, безперечно, посідають байки [4, с. 47].

Кращі байкарські твори Гребінки належать саме до такого типу байок. Широко використовує Гребінка у байках фольклорні джерела, скарби народної творчості [3, с. 439]. Алгоритм в байках не абстрактна, в основі її – реальна дійсність. Персонажі-алгоритми Гребінки, зберігаючи певною мірою традиційну емблематику, творчо переосмислені, наділені життєвими рисами (наприклад, «Ведмежий суд»). Гребінчині Лисиці, Ведмеді, Вовки, Воли – це не застигли умовні маски, а типові, вдало індивідуалізовані характери людей певних суспільних верств тогочасної України – жорстокі й пихаті пани, зажерливі судові чиновники, без правні селяни. Ті байки Гребінки, в яких дійовими особами виступають люди, мають характер реалістичної сценки, вихопленої із самого життя.

Список використаних джерел

1. Землянська А.В., Шарова Т.М. Світова література в умовах глобалізаційних процесів. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2018. 156 с.
2. Історія української літератури (перші десятиріччя XIX століття): підручник для вузів / за ред. П.П.Хропка. К.: Либідь, 1992. 512 с.
3. Перевертень Н. Фольклорна основа ранніх творів Є. Гребінки // Література. Фольклор. Проблеми поетики : [збірник наукових праць]. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. Вип. 35. С. 439–447.

4. Совгіра Ю. Є. Рання творчість Є. Гребінки: художні особливості, мотиви та перекладацька діяльність. Перспективні шляхи розвитку науки та освіти: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (31 січня 2019 р., м. Дніпро). 2019. 2. С. 47–51.

5. Шаров С. В. Комп'ютерна підтримка самостійної роботи студентів. Педагогічний альманах: зб. наук. пр. 2008. №. 3. С. 93–99.

6. Шарова Т.М. Історія української літератури I пол. XIX ст. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2017. 278 с.